

Målnummer:	T2703-97	Avdelning:
Domsnummer:		
Avgörandedatum:	2001-03-21	
Rubrik:	Frågor om försäljning av en segelbåt var att bedöma enligt köplagen (1990:931) eller konsumentköplagen (1990:932) samt om båten var att anse som felaktig.	
Lagrum:	1 §, 16 § och 19 § konsumentköplagen (1990:932)	
Rättsfall:		

REFERAT

M.R. förde efter stämning å T.O. vid Karlstads TR den talan som framgår av TR:ns dom.

TR:n (rådmännen Sandin och Ehn samt hovrättsassessorn Åhman) anförde i dom d. 29 april 1996, såvitt angår själva saken: Yrkanden m.m. Genom köpeavtal d. 16 mars 1994 förvärvade M.R. av T.Ö. en segelbåt av modell Contrast 400. Köpeskillingen bestämdes till 1 102 158 kr.

M.R. väckte talan mot T.O. och yrkade i första hand återgång av köpet samt i andra hand att T.O. skulle förpliktas återbetala såsom nedsättning av köpeskillingen 338 987 kr jämte ränta för fel i den köpta båten. T.O. medgav under målets handläggning att för vissa fel, vilka framgick av en handling med rubriken "Sjekkliste", betala yrkade 15 000 kr. Han bestred att betala något för övriga påstådda fel. TR:n meddelade d. 29 jan. 1996 deldom på medgivet belopp.

M.R. har nu, såsom talan slutligen bestämts, yrkat att T.O. skall såsom nedsättning av köpeskillingen förpliktas att till honom betala 250 431 kr jämte ränta på 220 431 kr enligt 2 § 2 st. räntelagen från d. 28 april 1994 till dess lagakraftätagande dom föreligger samt enligt 6 § räntelagen för tiden därefter till dess betalning sker.

T.O. har medgett att till M.R., för de fel som framgår av bilaga 1 (här utesluten; red:s anm.), betala 30 000 kr. I övrigt har han bestritt käromålet. Han har i denna del inte kunnat vitsorda något belopp som skäligt i och för sig. Han har dock vitsordat ränteberäkningsgrunden.

M.R. har angett följande grund för sin talan. Den av honom förvärvade båten var vid leveransen behäftad med köprättsliga fel som berättigar honom till nedsättning och återbetalning av erlagd köpeskillning med yrkat belopp. Contrast 400 marknadsfördes som svensktillverkad varför han förvärvade den aktuella båten i tron att den hade byggts i Sverige. Den visade sig senare vara byggd i Polen. Detta förhållande gör att båten avvikit från vad M.R. med fog kunnat förutsätta och sålunda vid leveransen varit behäftad med fel. Köpeskillingen skall till följd härav sättas ned med 20 % eller 220 431 kr. Båten var vidare vid leveransen behäftad med vissa abstrakta fel för vilkas avhjälpande M.R. yrkar nedsättning av köpeskillingen med 30 000 kr.

T.O. har angett följande grunder för sitt bestridande. Den av honom försålda båten var vid leveransen inte behäftad med andra fel än de för vilka han medgett nedsättning av köpeskillingen. Om TR:n ändå skulle finna att så var fallet, har M.R. genom påskrift på köpekontraktet avstått från sin rätt att göra gällande felansvar mot säljaren. M.R. har utvecklat sin talan enligt följande. Under hösten 1993 bestämde han sig för att köpa en segelbåt i 40-fotklassen. Han var i första hand intresserad av en Swan-båt men kunde även tänka sig någon annan skandinavienproducerad båttyp. Vid en kontakt med Sweden Yacht fick han veta att PMA Contrast Yacht AB (nedan kallat PMA) i Kristinehamn eventuellt kunde ha ett visningsexemplar av en Contrast 400 till

salu. Han kände till att den aktuella båttypen präglades av en gedigen konstruktion och att den hade bra andrahandsvärde. Han visste också att varvet i Kristinehamn hade gott rykte. Den 7 mars 1994 tog han via telefon kontakt med PMA. Den person som han talade med vid tillfället var T.O., ägare till och styrelseledamot i PMA. T.Ö. bekräftade att ett demonstrationsexemplar av en Contrast 400 var till salu och berättade vidare att båten i väntan på försäljning låg upplagd vid varvet i Kristinehamn för översyn. Han blev vid samtalet med T.O. intresserad av den aktuella båten och fick sig tillsänt dels dokumentation på tyska om båttypen Contrast 400 och dels en specifikation över båten och dess utrustning. Informationsmaterialet kom från PMA. I den på tyska avfattade dokumentationen sades bl.a. att det som betecknade Contrast 400 var gedigen kvalitet och en lyckad konstruktion i sidenmatt mahogny enligt skandinavisk hantverkstradition. Priserbjudandet för den aktuella båten inklusive viss utrustning uppgick enligt specifikationen till 1 150 000 kr inklusive moms. Den 13 mars 1994 besökte han PMA:s anläggning i Kristinehamn. Båten var vid tillfället under rekonditionering och delvis nedplockad, vilket medförde att han inte hade någon möjlighet att besiktiga den närmare. Vid besöket frågade han T.O. var Contrast-båtarna tillverkades och fick till svar att skroven tillverkades i Arvika medan inredning och utrustning monterades i Kristinehamn. Han fick också veta att T.O. hade finansierat båten privat och att denne därför skulle stå som säljare. Vid besöket kom de i stort sett överens om köpevillkoren. Priset bestämdes dock inte exakt till beloppet, eftersom han önskade viss extra utrustning. Sedan han återvänt till Norge upprättade han ett förslag till överlåtelseavtal som så småningom undertecknades av båda parter. Baspriset för båten bestämdes till 1 080 000 kr inklusive moms. Till detta kom extrautrustning för 58 250 kr. I överlåtelseavtalet angavs att 200 000 kr av den totala köpeskillingen snarast skulle inbetalas på spärrat konto sedan köparen mottagit ett undertecknat exemplar av kontraktet i original. Med anledning härav hade han i Wermlandsbanken öppnat ett spärrat konto i T.O:s namn. Kontot kunde öppnas först efter det att slutbesiktning av båten ägt rum. Han fick dock aldrig någon möjlighet att provsegla båten eftersom renoveringsarbetena vid varvet i Kristinehamn drog ut på tiden. Vid leveransen d. 28 april 1994 gick han igenom båten. Han hittade en del smärre fel, vilka enligt överenskommelse skulle åtgärdas på T.O:s bekostnad och därför antecknades på en handling benämnd "Sjekkliste". Han och T.Ö. "tog i hand på" att även andra eventuella brister skulle åtgärdas av T.O. Förklaringen att han mottagit båten och var fullt nöjd med varan, vilken tecknades på överlåtelseavtalet, var en bekräftelse riktad mot banken i syfte att göra det möjligt för T.C. att lyfta handpenningen. Den var således inte avsedd att ha någon köprättslig relevans på så sätt att M.R. avstod från möjligheten att göra felansvar gällande mot säljaren. Han avseglade från Kristinehamn d. 28 april. Redan samma dag havererade motorn och han tvingades återvända till Kristinehamn. Under seglingen till Norge framkom att båten var behäftad med ett antal ytterligare fysiska fel, vilka framgår av bilaga 1. Vid en kontakt med den norske generalagenten för Contrastbåtarna, K.H. fick han dessutom veta att båten var byggd i Polen av ett för honom okänt polskt varv. Under tiden fram till d. 21 juni 1994 påtalade han vid flera tillfällen samtliga dessa fel för T.O. Denne var dock endast beredd att svara för de fel som framgick av den s.k. sjekklisten. Han gav så småningom i uppdrag åt J.-O.T. att besiktiga båten och utreda dess kvalitet. - Priset på den av M.R. förvärvade båten bestämdes med utgångspunkt från att den var svensktillverkad. Båtens värde uppgår dock, mot bakgrund av att den var byggd i Polen, till högst 80 % av värdet av en svenskbyggd Contrast 400 i motsvarande skick. Den omständigheten att båten marknadsförts som svensktillverkad har varit av avgörande betydelse för M.R:s förvärv. Genom att båten visat sig vara tillverkad i Polen och inte i Sverige, har den avvikit från vad M.R. med fog kunnat förutsätta. Båten är därför enligt 16 § 3 st. 2 p. och 3 p. konsumentköplagen, alternativt 17 § 3 st. köplagen, att anse som felaktig på grund av dess lägre marknadsvärde. - Konsumentköplagen är tillämplig på M.R:s förvärv eftersom T.O. sålt båten i sin yrkesmässiga verksamhet. I vart fall måste köpet enligt 1 § 2 st. konsumentköplagen anses ha förmedlats för T.O. av PMA. - M.R. sålde under vintern 1995 den aktuella båten i Norge för 1 144 500 kr. Vid bedömningen av utfallet av försäljningen måste beaktas att marknadsvärdet för begagnade båtar ligger cirka 10 % högre i Norge jämfört med Sverige samt att båtpriserna generellt sett stigit under det senaste året. Vid beaktande av dessa omständigheter blir resultatet av båtaffären för M.R. en förlust om 241 108 kr.

T.O. har utvecklat sitt bestridande enligt följande. PMA förvärvades av familjen Ö. 1988. Bolaget utförde kvalificerade snickeriarbeten, bl.a. för svenska

båttillverkare. Som ett komplement till detta bolag förvärvades 1992 PMAYacht. PMA tillverkar båtar endast i ringa omfattning. Tillverkningen av Contrast 400 har varit mycket begränsad. Den båt som M.R. sedermera förvärvade var den sjunde i ordningen som tillverkades. De första sex båtarna av Contrast 400-modellen tillverkades på olika platser, bl.a. i Karlstad och Arvika. Det förekom också att någon båt levererades i byggsats. Torbjörn O. önskade fortsätta tillverkningen av Contrast 400 inom PMA men bolaget saknade resurser till detta. Av den anledningen finansierade familjen Ö. privat tillverkningen av båt nummer sju. Det bestämdes att båten skulle byggas vid ett varv i Polen för att i möjligaste mån hålla nere tillverkningskostnaderna och därmed också priset. Varvet, Top Sel, hade tidigare byggt båtar för både den svenska och den tyska marknaden. Båten byggdes under 1992. Formen som skrovet skulle gjutas i transporterades till varvet i Polen från Arvika. Det är samma utrustning och övriga komponenter som ingår i denna båt som i övriga båtar av samma typ. Alla snickeriarbeten utfördes vid PMA i Kristinehamn. Efter färdigställandet provseglades båten flitigt och den visades på ett antal olika mässor i Tyskland och Danmark. Under hösten 1993 transporterades den till Kristinehamn för att göras i ordning och repareras efter den hårda seglingen. T.O. kontaktades efter en tid av M.R. per telefon. Redan vid denna första kontakt mellan parterna gjorde T.O. klart för M.R. att det inte var PMA som var ägare till båten samt att han själv inte var mervärdesskattepliktig och att faktura med moms följaktligen inte kunde utställas vid en försäljning. När M.R. fick detta klart för sig svalnade hans intresse för båten. Någon eller några veckor senare återkom M.R. och meddelade att han var intresserad av att titta närmare på båten. T.O. skickade därför över visst material angående den aktuella båttypen till M.R. Vid samtalet gjorde han klart för M.R. att det var fråga om en två år gammal begagnad båt. En tid senare besökte M.R. PMA:s anläggning i Kristinehamn tillsammans med sin svärfar. Båten var vid detta tillfälle demonterad, vilket innebar att M.R. hade goda möjligheter att undersöka den. Att leveranstiden kom att försenas någon vecka berodde inte på att rekonditioneringsarbetena drog ut på tiden utan på att den av M.R. beställda extrautrustningen skulle monteras. T.O. erbjöd ändå M.R. att provsegla båten men denne avböjde erbjudandet. T.O. och M.R. diskuterade aldrig båtens tillverkningsland. Om frågan hade kommit upp skulle T.O. ha berättat att den var tillverkad i Polen. Båtens konstruktör, R.M. som erhållit royalty för tillverkning av den aktuella båten, har vitsordat att den väl uppfyller alla de krav som kan ställas på en Contrast 400. Samarbetet mellan PMA och det polska varvet har fortsatt. En båt av typ tontrast 400, med skrov och däck tillverkade i Polen, har testats av två ledande tyska båttidningar. Den har därvid bedömts vara en kvalitetsbåt med ett förmånligt pris. - Konsumentköplagen är inte tillämplig på M.R:s förvärv. T.Ö. har inte sålt båten som företrädare för PMA utan som privatperson. Informationsmaterialet som T.O. skickade till M.R. kom visserligen från PMA, men eftersom T.O. redan vid parternas första kontakt gjorde klart att han sålde båten som privatperson kan denna omständighet inte anses medföra att köpet förmedlats av PMA. - Enligt T.O. saknar det förhållandet att båten har tillverkats i Polen betydelse för båtens värde. Även om båten skulle anses ha ett lägre marknadsvärde på grund av att den har tillverkats i Polen och inte i Sverige medför inte detta att båten är felaktig i köprättslig mening. - Genom påskriften på överlåtelsehandlingen varvid han förklarade sig helt nöjd med varan har M.R. under alla förhållanden avstått från att göra gällande felansvar mot T.O.

Domskal. Förhör under sanningsförsäkran har ägt rum med M.R. och T.O. På M.R:s begäran har vittnesförhör hållits med J-O.T. T.N. S.H. K.H. och G.L.. På T.O:s begäran har vittnesförhör hållits med R.M. och W.B.

M.R har bekräftat de uppgifter som han lämnat till utveckling av sin talan. Därutöver har han uppgett: Han var ute efter en skandinavienproducerad båt och kunde inte tänka sig att en svensk kvalitetsbåt tillverkades i ett annat land. Om T.O. hade upplyst honom om att den aktuella båten var tillverkad i Polen skulle han aldrig ha reflekterat över ett köp, inte ens om priset satts lägre än vad som nu blev fallet.

T.Ö. har bekräftat de uppgifter som han lämnat till utveckling av bestridandet. Därutöver har han uppgett: Eftersom han sålde en begagnad båt ansåg han det vara viktigt att i överlåtelseavtalet ta in en klausul som sade att köparen i samband med mottagandet funnit varan fullgod. Detta var den huvudsakliga anledningen till M.R:s påskrift på kontraktet. Naturligtvis ville han också få ut handpenningen innan båten lämnade Kristinehamn.

J-O.T. har i huvudsak uppgett: Han är ingenjör och har arbetat på småbåtsvarv

under tio år. Han har vidare varit anställd inom FN som överingenjör för dess fiskebåtsavdelningar. Tidigare var han ordförande i Båtbekränningsmännens Riksförening. Numera är han styrelseledamot i samma förening. Han är också av Västsvenska Handelskammaren förordnad besiktningsman. Vid besiktningen av den av M.R. förvärvade båten framkom att den var behäftad med ett antal fel. Enligt hans uppfattning var den generellt sett inte jämförbar med en svensktillverkad båt av samma typ. Fritidsbåtar har producerats i stor utsträckning i Polen, dock med varierande resultat. Hans egna erfarenheter av polska varv har inte varit de bästa. Marknaden värderar båtar tillverkade i Sverige respektive Polen olika. Värdet på en svensktillverkad båt ligger enligt hans uppfattning 20 % högre än värdet på en polsktillverkad båt av samma typ och i jämförbart skick.

T.N. har i huvudsak uppgett: Han är båtmäklare och har sedan mitten av sjuttioalet arbetat med försäljning av landets ledande segelbåtsmärken. Han är också ordförande i Svenska Båtmäklarföreningen samt medlem av den grupp inom Båttbranschens Riksförbund som sammanställer en prislista avseende begagnade båtar för marinhandlarna i Sverige. Han känner väl till Contrast 400 och sålde själv det första exemplaret av den båttypen. Polen har inget särskilt bra rykte som båtbyggarnation när det gäller större segelbåtar. Att bygga segelbåtar i den nu aktuella storleksklassen är ett hantverk som kräver lång erfarenhet och tradition. Vid tillverkning i Polen anses det vara svårt att styra produktionen. Denna omständighet påverkar värdet av en polsktillverkad båt. Det har också visat sig att polsktillverkade båtar är av sämre kvalitet än exempelvis skandinavienproducerade. Han har besiktigat den av M.R. förvärvade båten. Enligt hans uppfattning har den ett lägre marknadsvärde än en svensktillverkad Contrast 400 i jämförbart skick. Också den allmänna uppfattningen bland segelbåtsfolk är att tillverkningslandet har stor betydelse för en båts värde.

K.H. har i huvudsak uppgett: Han har tidigare varit generalagent för Contrastbåtarna i Norge och var särskilt engagerad i utvecklandet av Contrast 400-modellen. Han blev ombedd av en av delägarna till det varv i Karlstad som från början tillverkade Contrast-båtarna att undersöka möjligheten att tillverka Contrast 400 i Polen. Eftersom det var billigare att bygga båtar i Polen än i Sverige skulle i sådant fall tillverkningskostnaderna kunna hållas nere. Han följde färdigställandet av den av M.R. förvärvade båten och kunde därvid konstatera att man på det polska varvet saknade både ritningar och riktiga verktyg. Båten blev dock bra om man beaktar under vilka förutsättningar den byggdes. Enligt T.O. skulle priset på den i Polen tillverkade båten uppgå till 1200 000 kr. Det var klart att priset på båten skulle vara lägre än priset på en svensktillverkad båt av samma modell. Priset på en sådan uppgick 1994 till 1 650 000 kr.

G.L. har i huvudsak uppgett: Under åren 1960-1986 hade han eget båtvarv. Han har besiktigat båtar under 24 år, varav de sista tio åren på heltid. Contrast är en välkänd båt som generellt sett håller mycket hög kvalitet. Han känner inte till Contrast 400 och kan därför inte uttala sig särskilt om den modellen. Polen har som båtbyggarnation ett grundmurat, ibland oförtjänt, dåligt rykte. Flera svenska varv har lagt ut tillverkningen till Polen men produktionen har oftast pågått endast under kortare tid. Det är hans bestämda uppfattning att en båts tillverkningsland påverkar dess värde. Värdet på en polsktillverkad båt ligger cirka 10-20 % lägre än värdet på en svensktillverkad båt av samma typ och i jämförbart skick.

R.M. har i huvudsak uppgett: Han har varit verksam som professionell båtkonstruktör sedan 1971 och har ritat samtliga Contrastmodeller. Contrast 400 togs fram i mitten av 80-talet och tillverkningen startade något år senare. Endast den s.k. pluggen, dvs. formen för gjutningen av plastskrovet, tillverkades på varvet i Karlstad. Skroven och inredningen köpte man från annat håll. Båtarna såldes också sedan som byggsatser. Enligt hans uppfattning har det ingen betydelse var båten är byggd så länge den är av fullgod kvalitet. Han har dock inte längre någon kunskap om hur priserna på begagnade båtar ligger.

W.B. har i huvudsak uppgett: Han är ordförande i Båtbekränningsmännens Riksförbund samt av Sjöfartsverket och Västsvenska Handelskammaren förordnad besiktningsman. Han driver också ett eget företag där han besiktigar och värderar båtar. Han har arbetat med fritidsbåtar under 20 år och var tidigare anställd som garantimontör på Albin Marin. Han besiktigade den av

M.R. förvärvade båten i Dröbak. Enligt hans uppfattning var den välbyggd. Plastarbetet var väl så gott som på en svenskbyggd båt och snickeriinredningen höll hög klass. Det fanns inga polska detaljer på båten. Det är en vedertagen uppfattning på den svenska marknaden att båtar tillverkade i Polen är sämre än de båtar som tillverkats i Sverige, trots att förhållandet ibland är det motsatta. Denna uppfattning påverkar marknadsvärdet. Värdet på en polsktillverkad båt ligger cirka 5-10 % lägre än värdet på en svensktillverkad båt av samma typ och i jämförbart skick.

T.O. har som skriftlig bevisning åberopat köpekontrakt d. 28 april 1994, prislista nr 1 1994, handling benämnd sjekkliste daterad d. 28 april 1994, besiktningsutlåtande av W.B. daterat d. 3 juni 1995, brev från K.H. till Top Sel daterat d. 4 aug. 1992 samt utdrag ur två tyska båttidningar.

M.R:s yrkande om nedsättning av köpeskillingen med 30 000 kr för felen i bilaga 1 skall vinna bifall på grund av T.O:s medgivande.

Det är ostridigt mellan parterna att den av M.R. förvärvade båten har tillverkats i Polen. Frågan i målet är om båten skall anses vara behäftad med faktiskt fel enbart på den grunden att den är tillverkad i Polen och inte i Sverige.

Vad först gäller frågan om tillämplig lag gör TR:n följande överväganden. Det är ostridigt mellan parterna att T.O. vid tidpunkten för M.R:s förvärv var ägare till och styrelseledamot i PMA. Det är likaledes ostridigt att båten funnits i lokaler tillhöriga PMA, att PMA marknadsfört den aktuella båttypen och att viss korrespondens från T.O. till M.R. skett på bolagets papper. Härigenom måste konsumentköplagen anses tillämplig på förvärvet.

Med faktiska fel i köprättslig mening förstås i första hand att varan i något fysiskt avseende är felaktig. Det fysiska felet behöver dock inte så att säga vara inneboende i själva varan. Även fysiskt felfria varor kan vara behäftade med faktiskt fel, t.ex. om leveransen avser vara av icke avtalat slag. Felreglerna skall också tillämpas om varan säljs under oriktig eller vilseledande ursprungsbezeichnung. En förutsättning för att göra felansvaret gällande är dock alltid att felet påverkar priset på varan.

I målet har inte visats att båtens tillverkningsland diskuterats mellan parterna i samband med köpet. Av utredningen framgår emellertid att samtliga exemplar av den nu aktuella båttypen som tillverkades före den båt som M.R. förvärvade, har tillverkats i Sverige. Vidare har i det marknadsföringsmaterial som T.O. tillställde M.R. före köpet angivits att båten tillverkats enligt skandinavisk hantverkstradition. Av betydelse är också att M.R. före köpet inte informerades om att båten var tillverkad i Polen. Mot denna bakgrund får M.R. anses ha med fog kunnat förutsätta att båten var tillverkad i Sverige och inte i Polen.

Av vittnesbevisningen framgår vidare entydigt att endast det förhållandet att en båt, i vart fall när det gäller båtar av det slag varom nu är fråga, är tillverkad i Polen medför att båtens marknadsvärde är lägre än om samma båt tillverkats i Sverige.

Den båt som är aktuell i målet måste mot denna bakgrund anses behäftad med ett faktiskt fel. T.O. har känt till det rätta förhållandet rörande båtens tillverkningsland men, som ovan angivits, före köpet inte informerat M.R. om detta. Denna underlåtenhet kan antas ha inverkat på köpet.

Av 3 § konsumentköplagen följer att avtalsvillkor, som i jämförelse med bestämmelserna i lagen är till nackdel för köparen, är utan verkan mot denne, om inte annat anges i lagen. Ett avstående från rätten att gentemot säljaren göra gällande felansvar utgör ett sådant avtalsvillkor som är till nackdel för köparen, varför det redan på grund härav inte kan göras gällande i förevarande sammanhang.

På grund av det anförda har M.R. rätt till nedsättning av köpeskillingen även i nu aktuellt hänseende. Vid bedömningen av med vilket belopp köpeskillingen skall sättas ned konstaterar TR:n att de i målet hörda vittnena gett uttryck för olika uppfattningar i fråga om skillnaden i värde mellan båtar tillverkade i Sverige respektive Polen. J-O.T. har därvid uppgett att värdet på en svensktillverkad båt ligger 20 % högre än värdet på en jämförbar båt tillverkad i Polen. G.L. har uppgett att skillnaden i värde uppgår till 10-20 % medan W.B. angett värdeskillnaden till 5-10 %. Övriga hörda vittnen har inte angett några

siffror till stöd för beräkningen.

Mot bakgrund av att utredningen inte ger något entydigt besked i frågan hur stor värdepåverkan det aktuella felet har, finner TR:n inte annat visat än att skillnaden i värde uppgår till i vart fall 10 %. Köpeskillingen skall därför sättas ned med 110 215 kr.

Domslut.

1. TR:n förpliktar T.O. att till M.R. betala 140 215 kr jämte ränta å 110 215 kr enligt en räntefot som motsvarar det av Riksbanken fastställda, vid varje tid gällande diskontot med tillägg av 2 procentenheter från d. 28 april 1994 till dess lagakraftätagande dom föreligger samt med tillägg av 8 procentenheter för tiden därefter till dess betalning sker. ---.

Såväl M.R. som T.O. överklagade i HovR:n för Västra Sverige.

M.R. yrkade helt bifall till sin vid TR:n förda talan.

T.O. yrkade att HovR:n skulle ogilla M.R:s talan vid TR:n.

HovR:n (hovrättslagmannen Malmström, hovrättsrådet Thimfors, referent, hovrättsassessorn Sjö Dahl Mellbin och tf. hovrättsassessorn Mägi) anförde i dom d. 29 maj 1997: HovR:ns domskäl. Parterna har i HovR:n åberopat grunder och utvecklat sin talan i enlighet med vad som för dem har antecknats i TR:ns dom. T.O. har tillagt att han inte ägnat sig åt produktion av båtar. Moderbolaget i den av honom ägda koncernen bedrev en betydande snickerirörelse som dock inte alls tog sikte på båtbranschen. Den verksamhet, som under hans ledning förekom i dotterbolaget PMA Contrast Yacht AB, var liten och omfattade endast snickerier för segelbåtar. T.O. bestämde priset vid M.R:s förvärv med beaktande av de lägre produktionskostnaderna i Polen. En ny svensktillverkad Contrast 400 skulle ha kostat ca 1 650 000 kr och försedd med bruklig extrautrustning ytterligare 100 000 kr.

I HovR:n har samtliga de vid TR:n hörda personerna hörts på nytt. HovR:n tar till en början upp frågan om köplagen eller konsumentköplagen skall tillämpas på M.R:s köp av segelbåten. Konsumentköplagen gäller enligt 1 § 1 st. köp av lösa saker som en näringsidkare i sin yrkesmässiga verksamhet säljer till en konsument huvudsakligen för enskilt ändamål. Lagen gäller enligt 1 § 2 st. även i fall där säljaren inte är en näringsidkare som avses i första stycket, om köpet förmedlas för säljaren av en näringsidkare i dennes yrkesmässiga verksamhet.

Det är klarlagt att M.R. som konsument har förvärvat en lös sak för enskilt ändamål av T.O., som i och för sig vid tiden för överlåtelsen var näringsidkare. För att konsumentköplagen skall vara tillämplig på förvärvet krävs emellertid som tidigare framgått dessutom att T.O. sålt båten i sin yrkesmässiga verksamhet eller i sådan verksamhet förmedlat köpet.

Kravet på att försäljningen skall ligga inom ramen för näringsidkarens yrkesmässiga verksamhet syftar enligt uttalanden i förarbetena huvudsakligen till att undanta fall där en person, som i och för sig är att betrakta som näringsidkare, säljer en vara under sådana förhållanden att han därvid måste anses handla i sin egenskap av privatperson. Som exempel nämns att en företagare säljer sina privata möbler. Regeln i andra stycket omfattar enligt motivuttalandena fall då en näringsidkare fungerar som fullmäktig för säljaren eller på annat sätt medverkar på säljarens vägnar vid tillkomsten av ett köp, t.ex. genom att ställa sitt kontraktsformulär till förfogande. Om däremot näringsidkaren endast har satt köpare och säljare i förbindelse med varandra utan att ha direkt deltagit i förhandlingarna om köpet, blir andra stycket inte tillämpligt. (Se prop. 1989/90:89 s. 60 f.)

Mellan parterna är i allt väsentligt följande ostridigt. M.R. har efter en hänvisning från en båtförsäljare på den svenska västkusten själv kontaktat T.O. på dennes bolag i Kristinehamn för att efterhöra möjligheterna att förvärva en segelbåt av modell Contrast 400. Segelbåten fanns i lokaler som tillhörde moderbolaget och M.R. tillställdes en del skriftlig information på PMA Contrast Yacht AB:s brevpapper.

T.O. klargjorde dock redan i ett tidigt skede av parternas kontakter att båten ägdes av honom personligen. Det efterföljande köpeavtalet kom också att ingås

med T.O. som säljare. Parternas överenskommelse dokumenterades i ett köpekontrakt, som formulerades och upprättades av M.R.

Vid angivna förhållanden kan T.O. enligt HovR:ns mening inte anses ha sålt segelbåten i sin yrkesmässiga verksamhet. Han kan inte heller sägas ha förmedlat ett köp i sådan verksamhet. Köplagen och inte konsumentköplagen är därför tillämplig på det i målet aktuella köpet.

Med anledning av detta lagval bör redan här erinras om att 17 § köplagen saknar motsvarighet till konsumentköplagens regler i 16 § 3 st. p. 2 om upplysningsplikt för säljaren om sådant förhållande rörande varans egenskaper som han faktiskt känt till eller borde ha känt till och som köparen med fog kunde räkna med att bli upplyst om under förutsättning att underlåtenheten kan antas ha inverkat på köpet. Det kan också tilläggas att denna konsumentskyddsbestämmelse i den juridiska litteraturen ansetts inte utan vidare kunna tillämpas analogt på andra köpeavtal än konsumentköp (se bl.a. Ramberg, Köplagen s. 254).

Nästa fråga blir om segelbåten var att anse som felaktig enbart på grund av det förhållandet att den var tillverkad i Polen och om M.R. till följd därav har rätt till prisavdrag. Det i målet åberopade felet hör med andra ord inte till någon av de vanliga feltyperna såsom faktiska eller rättsliga fel; vad som enligt käromålet konstituerar felansvaret är i stället en försummelse hos säljaren att fullgöra en av omständigheterna betingad upplysningsskyldighet.

HovR:n finner sig vid denna bedömning böra utgå från att, såsom M.R. påstått och genom vittnesbevisning påvisat, frågan om tillverkningslandet var Polen eller Sverige vid köpetillfället var en faktor av betydelse för marknadens pris på båtar av aktuell slag, helt oberoende av om denna uppfattning i det enskilda fallet eller rent allmänt var sakligt befogad.

Andra utgångspunkter för bedömningen är att T.O. hade låtit tillverka båten i Polen, att det saknas skäl att ifrågasätta M.R:s uppgift att han inte skulle ha förvärvat båten om han vetat att den var tillverkad i Polen samt att frågan om var båten var tillverkad inte alls berörts inför köpet.

I 17 § köplagen ges regler om varans beskaffenhet. Bestämmelsen i första stycket ger uttryck för den grundläggande principen att bedömningen av frågan huruvida fel i varan föreligger i första hand skall ske med utgångspunkt i vad som beträffande varans beskaffenhet kan anses avtalat mellan parterna. Från den utgångspunkten föreligger fel i varan när den avviker från vad som är avtalat. Reglerna i andra stycket, som kommer till användning om avtalet inte ger besked om hur en vara skall vara beskaffad, beskriver några felsituationer och anger vissa centrala principer som bör ligga till grund för felbedömningen. Beskrivningen i andra stycket är emellertid inte uttömmande. En vara kan enligt tredje stycket vara felaktig också om den i något annat avseende avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta. Det har överlämnats åt rättstillämpningen att avgöra när sådana ytterligare felfall kan anses föreligga (se prop. 1988/89:76 s. 87).

I enlighet med indelningen i den juridiska litteraturen skall det i målet påstådda felet innebära en avvikelse antingen från en individuellt bestämd standard eller en allmän standard för att grunda rätt till prisavdrag (se bl.a. Hellner-Ramberg, Speciell avtalsrätt 1, Köprätt 2 uppl. s. 167 f.). Det kan i sammanhanget nämnas att det i äldre doktrin har uttalats att fel i godset föreligger i varje fall när detta saknar någon av köparen fordrad egenskap, varvid som exempel angetts att varan är av annan tillverkning eller förskriver sig från en annan ort än avtalet bestämmer (se Almen-Eklund, Om köp och byte av lös egendom 4 uppl. 1960 s. 575 f. med hänvisningar). Det förtjänar härvidlag understrykas att dessa uttalanden tar sikte endast på avsaknad av egenskaper som säljaren vid avtalstillfället uttryckligen tillförsäkrat köparen.

Det är ostridigt att parternas avtal inte innehåller något villkor om segelbåtens tillverkningsland och att inte någon av de specifika felsituationerna i 17 § 2 st. köplagen är för handen. Frågan är då om båten ändå på sätt avses i det nämnda lagrummets tredje stycke kan anses ha avvikit från vad M.R. med fog kunnat förutsätta.

I målet har uppgetts att mindre modeller av Contrastbåtar, totalt ca 550 exemplar, tillverkats i Skandinavien samt att sex exemplar av Contrast 400

tidigare hade monterats på varv i Sverige. M.R. har inte påstått att dessa förhållanden vid köpet var bekanta för honom, men att han ändå hade den bestämda uppfattningen att Contrast 400 var en skandinavientillverkad båt. Till stöd för sin uppfattning har M.R. egentligen åberopat endast att han i det tyska informationsblad, som M.R. före köpet erhöll av T.O., återfunnit en uppgift om skandinavisk hantverkstradition. Som T.O. framhållit kan emellertid denna uppgift med hänsyn till sin begränsade syftning knappast läggas till grund för annan slutsats än att båtens mahognyinredning var tillverkad i Sverige, en i och för sig riktig uppgift. Att märka är vidare att T.O. inte hade marknadsfört segelbåten i Sverige. M.R. hade som ovan nämnts fått uppgift från annat håll om T.O:s segelbåt och själv tagit initiativ till ett köp. Till detta kommer att priset på segelbåten såvitt utredningen visar inte gav M.R. anledning att utgå från att båten var tillverkad i Sverige. Enligt T.O. var köpeskillingen bestämd med beaktande av de lägre produktionskostnaderna i Polen, och enligt honom hade priset varit avsevärt högre om båten hade monterats i Sverige. Vid en samlad bedömning av angivna förhållanden kan HovR:n inte finna att M.R. utan vidare varit berättigad förutsätta att båten var tillverkad i Sverige.

Den fråga som härfter uppkommer är om T.O., trots att M.R. inte med fog kunnat förutsätta att båten var svensktillverkad, kan anses ha haft skyldighet att upplysa M.R. om segelbåtens tillverkningsland och om en underlåtelse i detta avseende grundar felansvar.

Vid köplagens tillkomst diskuterades inte frågan om säljarens förtigande är relevant för felbegreppet. Enligt uttalanden i doktrinen kan emellertid säljarens underlåtenhet att upplysa om sådant han känt till ändå bli relevant vid tillämpningen av 17 § köplagen (se bl.a. Ramberg, a.a. s. 254 med hänvisningar och Hultmark, Upplysningsplikt vid ingående av avtal s. 33 ff. med hänvisningar). I rättspraxis har också säljaren i flera fall ålagts upplysningsskyldighet gentemot köparen, när säljaren haft faktisk kännedom om ett visst förhållande och dessutom haft insikt om att köparen saknat sådan kännedom samt förhållandet varit av betydelse för köparen.

Vid prövningen av frågan om T.O:s upplysningsskyldighet beaktar HovR:n följande. Utredningen ger inte stöd för antagande att någon kutym att upplysa om var en segelbåt är tillverkad förelåg i branschen. Den aktuella segelbåten hade efter färdigställandet seglats och visats på mässor utomlands, och enligt K.H. var det väl känt i vart fall bland Contrastbåtägare i Norge att T.O:s Contrastbåt var tillverkad i Polen. Härtill kommer att T.O. inte var särskilt intresserad av segling och inte kände till marknadens syn på polsktillverkade båtar. M.R. däremot var en erfaren seglare och väl förtrogen med segelbåtar i allmänhet. Med hänsyn härtill kan det inte antas att T.O. insett att M.R. saknade kunskap om båtens tillverkningsland eller att tillverkningslandet var av betydelse för förvärvet. Inte heller har T.O. bort inse detta. Vid angivna förhållanden och med beaktande även av att köpet ingicks mellan jämbördiga parter skall T.O:s underlåtenhet att ge upplysning om var båten var byggd inte grunda felansvar.

HovR:n finner sålunda sammanfattningsvis att segelbåten inte har varit behäftad med fel. T.O:s överklagande skall därför bifallas. I den del målet inte överklagats skall däremot den av TR:n bestämda betalningsskyldigheten stå fast.

Hovtons domslut. Med ändring av TR:ns dom i huvudsaken ogillar HovR:n M.R:s talan i överklagad del, till följd varav T.O. i enlighet med TR:ns dom till M.R. skall betala 30 000 kr.

M.R. (ombud advokaten A.I.B.) överklagade och yrkade i själva saken att HD skulle bifalla hans talan.

T.O. (ombud advokaten LN.) bestred ändring. Målet avgjordes efter föredragning.

Föredraganden, RevSkr B. föreslog i betänkande att HD skulle meddela följande dom: Domskäl. HD tar till en början upp frågan om köplagen eller konsumentköplagen skall tillämpas på köpet av segelbåten. För att konsumentköplagen skall tillämpas krävs att T.O. sålt båten i sin yrkesmässiga verksamhet eller i sådan verksamhet förmedlat köpet.

Kravet på att försäljningen skall ligga inom ramen för näringsidkarens

yrkesmässiga verksamhet syftar enligt uttalanden i förarbetena huvudsakligen till att undanta fall där en person, som i och för sig är att betrakta som näringsidkare, säljer en vara under sådana förhållanden att han därvid måste anses handla i sin egenskap av privatperson. Som exempel nämns att en företagare säljer sina privata möbler (prop. 1989/90:89 s. 60 f.).

T.O. var vid tidpunkten för båtaffären ägare till och styrelseledamot i PMA Contrast Yacht AB. Bolaget hade tidigare producerat och sålt båtar av samma typ. Den aktuella båten hade, även om produktionen skett i Polen och finansierats av T.O. uppenbarligen en klar anknytning till bolagets verksamhet. Enligt T.O. hade inredningen tillverkats hos bolaget i Kristinehamn. Vidare hade båten som ett led i bolagets marknadsföring demonstrationsseglats och visats på mässor i Tyskland. Vid tidpunkten för försäljningen var båten upplagd för rekonditionering genom bolagets försorg i av bolaget disponerade lokaler i Kristinehamn. Viss korrespondens från T.O. till M.R. skedde på bolagets papper.

Båtaffären hade således en nära anknytning till bolagets verksamhet. Det måste förutsättas att T.O. i egenskap av företagsledare hade ett klart informationsövertag beträffande tillverkningen av båten och dess egenskaper i olika hänseenden. Det är därmed inte fråga om en sådan situation som typiskt sett har karaktär av privatförsäljning. Inte heller T.O:s upplysning till M.R. att båten var privatägd eller att T.O. stod som säljare i köpehandlingarna medför att köpet bör undantas den till konsumentens förmån tvingande skyddslagstiftningen. Köpet skall således bedömas enligt konsumentköplagen.

HD övergår därefter till frågan om båten varit behäftad med fel vid avlämnandet.

Enligt 16 § konsumentköplagen anses en vara felaktig om den avviker från vad som avtalats eller från de utfyllande regler som anges i bestämmelsens andra stycke. Varan skall vidare enligt tredje stycket andra punkten anses vara felaktig om näringsidkaren före köpet underlåtit att upplysa konsumenten om ett sådant förhållande rörande varans egenskaper eller användning som han kände till eller borde ha känt till och som konsumenten med fog kunde räkna med att bli upplyst om, under förutsättning att underlåtenheten kan antas ha inverkat på köpet. Enligt samma stycke tredje punkten är varan även felaktig om den i något annat avseende avviker från vad konsumenten med fog kunnat förvänta sig. Avgörande för felbedömningen är således konsumentens befogade förväntningar rörande varans kvalitet och andra egenskaper.

Frågan om båtens tillverkningsland berördes inte mellan parterna före köpet och reglerades inte i avtalet. M.R. utgick emellertid från att båten var tillverkad i Sverige och skulle inte ha förvärvat den om han känt till det rätta förhållandet. Båten, som vid köpet fanns i bolagets lokaler i Sverige, var den första Contrast som tillverkats i Polen. Tidigare hade 550 exemplar av mindre modeller och sex likadana byggts i Sverige. I ett informationsblad på tyska som M.R. tillställdes före köpet återfanns en uppgift om skandinavisk hantverkstradition.

Förhållandena får sammantagna anses vara sådana att M.R. med fog kunnat förvänta sig att båten var tillverkad i Sverige. Då båten tillverkats i Polen och därmed, enligt bevisningen i målet, hade ett lägre marknadsvärde än om den tillverkats i Sverige var den vid köpet behäftad med ett fel. T.O. har känt till det rätta förhållandet men inte före köpet informerat M.R. om detta. Denna underlåtenhet får antas ha inverkat på köpet.

Vid denna bedömning har M.R. rätt till nedsättning av köpeskillingen. Anledning att frågå TR:ns uppskattning av prisavdragets storlek förekommer inte.

Domslut. Med ändring av HovR:ns dom fastställer HD TR:ns domslut i själva saken.

HD (JustR:n Gregow, Munck och Blomstrand) beslöt, såvitt angår själva saken, följande dom: Domskäl. Den 16 mars 1994 sålde T.O. en år 1992 tillverkad segelbåt av modell Contrast 400 till M.R. för 1 102 158 kr. Vid tidpunkten för försäljningen bedrev T.O. näringsverksamhet i ett antal bolag, bl.a. PMA Contrast Yacht AB, som tidigare hade producerat segelbåtar av samma modell. Då bolaget saknade resurser för fortsatt produktion, hade T.O. finansierat den till M.R. försålda båten privat. Träinredningen till båten hade tillverkats av T.O:s bolag, så som också hade skett med tidigare båtar. T.O. var själv inte särskilt intresserad av segling. Båten hade demonstrationsseglats och visats på mässor

i Tyskland som ett led i bolagets marknadsföring. Vid försäljningen var den upplagd för vekonditionering i lokaler som T.O:s bolag disponerade.

Den båt som M.R. köpte var det sjunde exemplaret av den aktuella båtmodellen. Plasts kroven till de tidigare båtarna hade gjutits på olika platser i Sverige, bl.a. Karlstad och Arvika. För att tillverkningskostnaderna skulle hållas ner göts skrovet till den sjunde båten på ett varv i Polen, där också inredningen monterades. T.O. informerade inte M.R. om detta vid försäljningen och frågan var båten var tillverkad berördes inte heller i övrigt. Enligt vad som har uppgivits i målet kostade år 1994 en i Sverige nytillverkad Contrast 400 1 650 000 kr. År 1995 sålde M.R. båten i Norge för 1 144 500 kr.

M.R. har gjort gällande att segelbåten var felaktig i köprättslig mening, eftersom den var tillverkad i Polen och därför hade ett lägre marknadsvärde än den skulle ha haft om den hade varit tillverkad i Sverige. M.R. har inte gjort gällande att båten skulle vara av sämre kvalitet än en svenskbbyggd båt av samma modell.

HD tar till en början upp frågan huruvida köplagen (1990:931) eller konsumentköplagen (1990:932) skall tillämpas på köpet av segelbåten. Enligt 1 § 1 st. konsumentköplagen gäller den lagen köp av lösa saker som en näringsidkare i sin yrkesmässiga verksamhet säljer till en konsument huvudsakligen för enskilt ändamål. Lagen tillämpas således inte när en näringsidkare säljer en vara under sådana förhållanden att han får anses handla som privatperson (se prop. 1989/90:89 s. 60 f.).

T.O. hade inom ramen för sin näringsverksamhet producerat och försålt båtar av samma slag som den som han sålde till M.R. Den aktuella båten synes dessutom ha haft närmare anknytning till T.O:s näringsverksamhet än till hans privatliv. Det får därför anses att T.O. sålde båten i sin yrkesmässiga verksamhet, även om det var han personligen - och inte något av hans bolag - som stod som ägare av båten. M.R. köpte båten för sitt privata bruk. Köpet skall således bedömas enligt konsumentköplagen.

HD övergår därefter till frågan om båten var felaktig vid avlämnande t.

Enligt 16 § konsumentköplagen anses en vara felaktig, om den avviker från vad som följer av avtalet eller från de utfyllande reglerna i paragrafens andra stycke. Varan skall vidare enligt tredje stycket andra punkten anses felaktig, om säljaren före köpet har underlåtit att upplysa köparen om ett sådant förhållande rörande varans egenskaper eller användning som han kände till eller borde ha känt till och som köparen med fog kunde räkna med att bli upplyst om, under förutsättning att underlåtenheten kan antas ha inverkat på köpet. Enligt tredje punkten i samma stycke gäller slutligen att varan är felaktig, om den i något annat avseende avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta.

En utgångspunkt för felbedömningen är köparens befogade förväntningar rörande varans kvalitet och egenskaper. För att en vara skall anses felaktig krävs emellertid inte att den faktiskt avviker från vad köparen kunnat förutsätta i fråga om funktionsduglighet eller kvalitet. Har köparen begärt att få en vara av exempelvis visst märke eller ursprung, är varan felaktig om den är av annat märke eller ursprung, och det oberoende av om varan i övrigt stämmer överens med vad köparen med fog kunnat förutsätta.

Båten tillverkades under sådana förhållanden att tillverkningslandet får anses vara Polen. Av vittnesbevisningen i målet framgår att en segelbåt av modell Contrast 400 som var tillverkad i Polen betingade ett lägre pris på marknaden än en båt av samma modell som var tillverkad i Sverige, även om kvaliteten var likvärdig.

Båtens tillverkningsort reglerades inte i det köpeavtal som M.R. upprättade. Som tidigare nämnts aktualiserades inte heller frågan under förhandlingarna mellan parterna före köpet. Det följer således inte av avtalet att båten skulle vara tillverkad i något visst land.

M.R. har åberopat att T.O. tillställt honom material på tyska om båten, vari det sagts bl.a. att båten var en konstruktion i sidenmatt mahogny enligt skandinavisk hantverkstradition. I 19 § konsumentköplagen finns en bestämmelse om att en vara kan vara att anse som felaktig, om den inte

överensstämmer med uppgifter som säljaren lämnat vid marknadsföringen av varan eller annars före köpet. Med hänsyn till att all träinredning till båten hade tillverkats i Sverige är dock uppgiften i det tyska materialet inte oriktig eller vilseledande på ett sätt som gör att varan skulle kunna anses felaktig med stöd av 19 §.

Av utredningen i målet framgår emellertid att de tidigare exemplaren av den aktuella båtmodellen hade tillverkats i Skandinavien, liksom 550 exemplar av mindre modeller. Den båt som M.R. köpte var såvitt framkommit den första som tillverkades i Polen och det hade M.R. inte anledning att förutse. Han kunde med fog räkna med att bli upplyst före köpet om denna avvikande omständighet, särskilt som den inverkade i sänkande riktning på båtens marknadsvärde. T.O. kände till det rätta förhållandet men upplyste inte M.R. om det före köpet. M.R. har - oemotsagd - framhållit att han inte skulle ha köpt båten, om han hade vetat att den var byggd i Polen. Med hänsyn till det anförda skall segelbåten anses ha varit felaktig.

Vid denna bedömning har M.R. rätt till nedsättning av köpeskillingen. Anledning att frånga TR:ns bedömning av prisavdragets storlek förekommer inte.

Domslut. Med ändring av HovR:ns dom fastställer HD TR:ns domslut i själva saken.

JustR:n Nyström och Victor, referent, var skiljaktiga beträffande frågan om båten var felaktig vid avlämnandet och anförde:

Bestämmelser om vad som avses med fel finns i 16-21 §§ i konsumentköplagen. Som framgår av 16 § 3 st. 3 gäller som huvudregel att en vara är att anse som felaktig om den avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta. Av första stycket i samma paragraf framgår att det är avtalet som är utgångspunkten för felbedömningen. Ett viktigt inslag i ett köpeavtal är givetvis priset. Bestämmelserna om fel är emellertid inte avsedda att användas som ett medel för priskontroll. I princip råder avtalsfrihet när det gäller priset för en vara. Bestämmelsen i 35 § om att köparen skall betala vad som med hänsyn till omständigheterna är skäligt gäller endast för det fall att ett bestämt pris inte följer av avtalet (jfr NJA 1996 s. 663). Felbestämmelserna tar i stället i första hand sikte på sådana fall där varan rent faktiskt avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta. En annan sak är att det avtalade priset många gånger är en viktig faktor för bedömningen av om så varit fallet.

En vara kan emellertid vara att anse som felaktig även om varan inte faktiskt avviker från vad köparen kunnat förutsätta när det gäller egenskaper som funktionsduglighet, utseende eller kvalitet. Har köparen begärt att få en vara av exempelvis visst märke eller ursprung är varan felaktig om den är av annat märke eller ursprung helt oberoende av om den i övrigt stämmer överens med vad köparen med fog kunnat förutsätta. Den omständigheten att gjutningen av skrovet och monteringen av inredningen av en båt inte skett i Sverige kan alltså, även om båten till funktion, utseende och kvalitet överensstämmer med en svensktillverkad båt, vara att anse som ett köprättsligt fel.

Frågor om båtens tillverkningsort reglerades inte i det av M.R. upprättade köpeavtalet. Inte heller i övrigt har det framkommit några omständigheter som gör att tillverkningen i Polen skulle kunna sägas avvika från vad som följer av avtalet.

M.R. har i målet åberopat att T.O. sänt honom tyskt material om båten i vilket det bl.a. sagts att båten var en konstruktion i sidenmatt mahogny enligt skandinavisk hantverkstradition. I 19 § konsumentköplagen finns en bestämmelse om att en vara kan vara att anse som felaktig om den inte överensstämmer med uppgifter som säljaren lämnat vid marknadsföringen av varan eller annars före köpet. Med hänsyn till att all träinredning till båten tillverkats i Sverige kan emellertid uppgiften i det tyska materialet inte anses vara oriktig eller vilseledande på ett sätt som gör att varan skulle kunna anses felaktig med stöd av 19 §.

Frågan blir under sådana förhållanden om båten kan vara att anse som felaktig därför att tillverkningen i Polen avvek från vad M.R. med fog kunnat förutsätta (16 § 3 st. 3) eller därför att T.O. också oberoende härav varit skyldig att upplysa M.R. om tillverkningen i Polen (16 § 3 st. 2).

Frågan om i vilken utsträckning en vara som inte avviker från vad som föreskrivs i 16 § 1 eller 2 st. ändå är att anse som felaktig därför att den avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta får avgöras efter omständigheterna i det enskilda fallet. Hänsyn får tas till bl.a. varuslag, försäljningsform och i vilken omfattning varans egenskaper varit på tal vid köpet. (Jfr NJA II 1990 s. 438.) Av betydelse är också parternas kunskaper på området och, som redan anmärkts, det pris som avtalats.

I målet är fråga om försäljning av en begagnad segelbåt. Överlåtelsen har, även om den får anses ha skett i näringsverksamhet, avsett privat ägd egendom. M.R. har själv kontaktat T.O. och det är också M.R. som har utformat avtalet. M.R. var en erfaren seglare och väl förtrogen med segelbåtar i allmänhet och måste anses ha haft goda förutsättningar att försäkra sig om att båten skulle motsvara de särskilda krav som han ville ställa. Vad gäller priset på båten har T.O. uppgett att han vid dess bestämmande redan beaktat de i förhållande till Sverige lägre produktionskostnaderna i Polen. Utredningen i målet ger inte anledning att sätta detta i fråga. Även om skroven till tidigare båtar av samma modell gjutits i Sverige, på olika orter, kan M.R. inte under dessa omständigheter, och när frågan om tillverkningsort inte heller i övrigt berörts, anses ha haft fog för att förutsätta att skrovet gjutits och inredningen monterats i Sverige.

Varken lagtext eller förarbeten kan sägas ge någon klar vägledning beträffande frågan om bestämmelsen punkt 2 om säljarens upplysningsplikt omfattas av eller sträcker sig längre än föreskriften i punkt 3 om vad köparen med fog kunnat förutsätta (jfr Håstad, Säljarens upplysningsplikt, JT 1992/93 s. 607, särskilt s. 618 f.). Det torde emellertid få antas att vad köparen med fog kan räkna med att bli upplyst om omfattar också andra frågor än avvikelser från vad han med fog kan förutsätta. För detta talar bl.a. att underlåtenhet att lämna upplysningar enligt punkt 2 blir relevant för felbedömningen endast under den förutsättningen att underlåtenheten också kan antas ha inverkat på köpet. Särskilt när det gäller oerfarna köpare kan det vidare vara viktigt att dessa får information även om olika sådana omständigheter som i allmänhet saknar särskild betydelse för en köpare. I praktiken är det också vanligt att sådan information lämnas genom dokumentation som åtföljer varan eller på annat sätt.

Det har i målet inte kommit fram något som ger anledning att anta att M.R. haft fog för att räkna med information i vidare utsträckning än en köpare i allmänhet under motsvarande förhållanden. Såsom HovR:n uttalat ger utredningen i målet inte heller stöd för ett antagande att det i branschen, i vart fall vad gäller begagnade båtar, skulle föreligga någon kutym att lämna närmare upplysningar om var en båt är tillverkad. Även om det saknas skäl att ifrågasätta M.R:s uppgift att han inte skulle förvärvat båten om han vetat att den var tillverkad i Polen kan båten därför inte heller på denna grund anses ha varit felaktig.

HovR:ns domslut skall därför fastställas.

HD:s dom meddelades d. 21 mars 2001 (mål nr T 2703-97).

Sökord: Köp av lös egendom; Segelbåt; Prisavdrag; Fel i gods; Konsumentköp

Litteratur:
